

Nieuwe pension fund governance: meer mogelijkheden, maar nodeloos complex

Vlak voor de vakantieperiode is minister Kamp van Sociale Zaken en Werkgelegenheid nog gestart met een internetconsultatie voor pension fund governance. Hij wist blijkbaar dat het een regenachtige zomer zou worden en heeft daarom gezorgd voor wat bezigheden voor pensioenjuristen. Op 22 augustus 2011 is de consultatie gesloten. Dit artikel is in enigszins aangepaste vorm als consultatiedocument ingediend.

■ MEER MOGELIJKHEDEN!

Het wetsvoorstel, dat is gepubliceerd op www.internetconsultatie.nl, bevat een nummering die afwijkt van de huidige Pensioenwet. Om misverstanden te voorkomen, duid ik hierna de artikelen van het wetsvoorstel aan met NPW (nieuwe Pensioenwet). In het wetsvoorstel wordt een zeer groot aantal aspecten van de pension fund governance behandeld. Ik beperk mij hier tot een aantal specifieke punten.

In het wetsvoorstel wordt de mogelijkheid geboden om naast het bestaande paritaire bestuursmodel ook te kiezen voor een extern bestuur of een gemengd bestuur (*one tier board*). Met een extern bestuur wordt een bestuur bedoeld dat bestaat uit externe deskundigen. Een gemengd bestuur is een bestuur waarbij de toezichthouders ook in het bestuur zitten. In dat model zijn het bestuur en het toezichthoudend orgaan dus in elkaar geschoven.

Roel Veugelers

Mr. R.J.G. Veugelers is advocaat bij Veugelers Advocatuur

Volgens de toelichting op het wetsvoorstel staan bij de herziening van de wettelijke regels over governance en medezeggenschap de volgende uitgangspunten centraal:

- versterking van deskundigheid;
- adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers;
- stroomlijning van taken en organen.

Het is de vraag of met het invoeren van nieuwe bestuursmodellen er inderdaad sprake is van versterking van deskundigheid en het stroomlijnen van taken en organen. Die doelen worden met het invoeren van nieuwe modellen slechts in zeer beperkte mate gerealiseerd. Nu had de commissie-Frijns echter ook vastgesteld dat pensioenfondsen een heterogene groep vormen. Om die reden heeft de minister van SZW in zijn brief van 23 maart 2010 aangegeven dat er sprake dient te zijn van meer dan één governancemodel. Het model voor het ABP is bijvoorbeeld niet het meest geschikte model voor een klein ondernemingspensioenfonds. Vanuit die optiek is het inderdaad wenselijk dat er meerdere modellen bestaan die een flexibele keuze mogelijk maken. Maar van flexibiliteit is in dit wetsvoorstel helaas geen sprake. Er zijn drie modellen, waarbij voor één van die drie moet worden gekozen. En dat model moet vervolgens strikt worden nageleefd. Anders gezegd, voor elk pensioenfonds zijn er als het ware drie maten harnas beschikbaar. Daar had ik toch liever een governance pak op maat gezien.

Voor elk pensioenfonds zijn er als het ware drie maten harnas beschikbaar. Daar had ik toch liever een governance pak op maat gezien

Figuur 1. De drie bestuursmodellen

■ **WIE KIEST?**

Het wetsvoorstel voorziet dus in een keuze uit drie bestuursmodellen, maar zegt er niet bij wie die keuze mag maken. Het lijkt erop dat dit uitsluitend is voorbehouden aan het bestuur. Ik vraag me af of dat wenselijk is. Dienen de sociale partners daar niet ook zeggenschap over te hebben? Of de gepensioneerden, gezien de grote gevolgen van het wijzigen van het bestuursmodel?

In figuur 1 worden de drie bestuursmodellen schematisch weergegeven. Hierna bespreek ik per bestuursvorm een aantal in het oog springende wijzigingen.

Of het verplicht stellen van een deelnemersraad in de praktijk een groot verschil zal uitmaken, waag ik te betwijfelen

■ **PARITAIR BESTUUR**

Bij het paritair bestuur, de oude vertrouwde variant, wordt een aantal belangrijke wijzigingen doorgevoerd. De deelnemersraad is voortaan verplicht, er zal geen verantwoordingsorgaan meer bestaan en het toezichtsorgaan – de raad van toezicht – krijgt een aantal goedkeuringsrechten.

Verplichte deelnemersraad

Bij alle fondsen met een paritair – of gemengd – bestuur dient een deelnemersraad te worden ingesteld. Op zich is dat een versterking van de medezeggenschap. Het adviesrecht met het daaraan gekoppelde beroepsrecht geeft de deelnemersraad inderdaad een sterk medezeggenschapsrecht. Daarmee wordt een goed tegenwicht gevormd tegen het bestuur. Of het verplicht stellen van een deelnemersraad in de praktijk een groot verschil zal uitmaken, waag ik evenwel te betwijfelen. Het merendeel van de pensioenfondsen heeft nu immers al een deelnemersraad. Bij de fondsen waar dit nog niet het geval is – vooral de wat kleinere pensioenfondsen – zal de medezeggenschap inderdaad worden versterkt. De vraag is echter wat er moet gebeuren als er onvoldoende kandidaten voor een deelnemersraad zijn. Gaat toezichthouder De

Nederlandsche Bank (DNB) dan boetes uitdelen? Volgens mij zal zo'n boete voor de rechter geen stand houden als het pensioenfonds kan aantonen dat het zijn best heeft gedaan, maar eenvoudigweg onvoldoende kandidaten heeft kunnen vinden.

Goedkeuringsrechten van de raad van toezicht

Op grond van de aanbevelingen van de Stichting van de Arbeid inzake goed pensioenfondsbestuur van 2005 (de Principes) diende elk pensioenfonds te zorgen voor de organisatie van een transparant intern toezicht. Daarbij kon het kiezen uit de volgende vier mogelijkheden: een visitatiecommissie, het instellen van een afzonderlijk orgaan voor intern toezicht, de systematiek van de one tier board en een audit commissie. Het wetsvoorstel bevat nog slechts twee mogelijkheden, te weten de raad van toezicht en de visitatiecommissie, die jaarlijks een visitatierapport zal uitbrengen. Een bedrijfstakpensioenfonds kan uitsluitend kiezen voor een raad van toezicht (of een gemengd bestuur). Een ondernemingspensioenfonds kan ook kiezen voor een jaarlijkse visitatie door een visitatiecommissie.

Voor een aantal besluiten krijgt de raad van toezicht goedkeuringsrechten. Hij krijgt die omdat het intern toezicht moet worden verstevigd. Opmerkelijk genoeg heeft de deelnemersraad voor het merendeel van deze besluiten ook al een adviesrecht. Voor die besluiten geldt dus in feite een dubbel goedkeuringsrecht: de deelnemersraad moet een positief advies geven en de raad van toezicht moet goedkeuring verlenen. Ik ben mordicus tegen zo'n dubbel goedkeuringsrecht: de besluitvorming wordt onnodig vertraagd en gecompliceerd en er kan gemakkelijk een impasse ontstaan.

Ik ben mordicus tegen een dubbel goedkeuringsrecht: de besluitvorming wordt onnodig vertraagd en gecompliceerd en er kan gemakkelijk een impasse ontstaan

Besluitvorming wordt onnodig vertraagd

Als bijvoorbeeld een langetermijnherstelplan moet worden opgesteld, zal het bestuur hier eerst een ontwerp voor moeten maken, dat vervolgens aan de deelnemersraad moet worden voorgelegd. Die zal het ontwerp bestuderen en daarover een advies uitbrengen aan het bestuur. In de praktijk gebeurt het regelmatig dat de deelnemersraad een aantal serieuze opmerkingen heeft en dat bestuur en deelnemersraad minstens zes weken nodig hebben om in overleg met elkaar tot een definitief plan te komen. En dan nog moeten beide partijen en hun adviseurs flink doorwerken. Bovendien is het eerder regel dan uitzondering dat een bestuur van een pensioenfonds uit meer dan acht per-

sonen bestaat en dat deelnemersraden vaak nog groter zijn. In een dergelijk traject zijn voor een zorgvuldige besluitvorming al gauw minstens twee formele bestuursvergaderingen nodig – één om het eerste voorstel te bespreken en één om het definitieve plan vast te stellen – en ook minstens twee formele vergaderingen van de deelnemersraad. En al die vergaderingen moeten worden bijeengeroepen met inachtneming van de vereiste oproepingstermijnen.

Op grond van het wetsvoorstel kan vervolgens hetzelfde rondje worden gemaakt met het toezichtsorgaan. Dat zal zijn taak uiteraard net zo serieus nemen en dan ben je weer zes weken verder. In totaal gaan er zo twaalf weken voorbij en kan het herstelplan nog net binnen de vereiste drie maanden van art. 138, lid 2 PW bij DNB worden ingediend. Dan moet er echter nergens een kink in de kabel komen. Bovendien is het de vraag of een besluitvormingstraject van 12 weken vandaag de dag nog wel aanvaardbaar is. Ik kan me voorstellen dat DNB het in sommige gevallen noodzakelijk zal vinden dat de besluitvorming sneller plaatsvindt. Dat is echter met het voorgeschreven goedkeurings- en adviesrecht niet mogelijk.

Het is de vraag of een besluitvormingstraject van 12 weken vandaag de dag nog wel aanvaardbaar is

Besluitvorming wordt onnodig complex

De procedure voor het goedkeuringsrecht is ook onnodig complex. In het geval van een visitatiecommissie hoeft het langetermijnherstelplan niet aan haar ter goedkeuring te worden voorgelegd. In geval van een paritair bestuur moet wel goedkeuring aan de raad van toezicht worden gevraagd (art. 106, lid 4 NPW). Bij een gemengd bestuur is er geen toezichtsorgaan, en kan dus geen goedkeuring aan worden gevraagd. En bij een extern bestuur hoeft geen goedkeuring aan het toezichtsorgaan te worden gevraagd. Wel moet dan advies worden gevraagd aan het belanghebbendenorgaan, waarover verderop meer. Kunt u het nog volgen? Uw Engelse cliënt, die in Nederland een pan-Europees pensioenfonds wil vestigen, heeft alvast gekozen voor een flexibel Belgisch pensioenfonds en is al in Brussel aangekomen, terwijl u nog aan het uitzoeken bent wat de advies- en goedkeuringsvereisten zijn voor het langetermijnherstelplan in elk van de drie varianten.

In de toelichting op art. 106 NPW staat dat bepaalde besluiten alleen de goedkeuring van de raad van toezicht nodig hebben als er sprake is van een paritair bestuur, omdat deze besluiten bij een pensioenfonds met een extern bestuur al de goedkeuring nodig hebben van het belanghebbendenorgaan. Het lijkt erop dat hier wordt beoogd een dubbel goedkeuringsrecht te voorkomen. Dat is een goede zaak. Maar als dat zo

is, zou ook bij een paritair bestuur geen goedkeuringsrecht voor die besluiten moeten bestaan, omdat de deelnemersraad reeds een adviesrecht heeft voor die besluiten.

Gerechtelijke toetsing

Op grond van art. 115c, lid 9 NPW moeten de statuten een geschillenregeling bevatten voor het geval het belanghebbendenorgaan geen goedkeuring verleent. Het bestuur dient dan redelijkerwijs de mogelijkheid te hebben om door een rechter te laten toetsen of die goedkeuring terecht is geweigerd. Het meest voor de hand ligt dan een procedure bij de Ondernemingskamer. Deze is immers ook al bevoegd om te oordelen over adviezen van de deelnemersraad. Dan zal art. 217 NPW wel moeten worden aangepast. Na lid 1 kan bijvoorbeeld het volgende lid 1a worden opgenomen:

Het bestuur kan bij de Ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam beroep instellen tegen het besluit van het toezichtsorgaan of het belanghebbendenorgaan om geen goedkeuring te verlenen zoals aangegeven in artikel 106 lid 3 en 4 PW of artikel 115c lid 9 en 10 NPW.

Verder is het de vraag of de raad van toezicht nog de mogelijkheid heeft om goedkeuring te onthouden als de Ondernemingskamer naar aanleiding van een geschil tussen het bestuur en de deelnemersraad reeds heeft geoordeeld dat het bestuur het advies van de deelnemersraad niet hoefde te volgen.

Afschaffing van het verantwoordingsorgaan

Bij de nieuwe pension fund governance wordt het verantwoordingsorgaan afgeschaft. Dat zorgt inderdaad voor een stroomlijning van taken en organen. De taken van het verantwoordingsorgaan zijn ondergebracht bij de deelnemersraad. Dat brengt ook met zich mee dat de deelnemersraad een oordeel mag geven over het handelen van het bestuur. Dat oordeel moet in het jaarverslag worden opgenomen. En dat geeft de deelnemersraad de mogelijkheid om een discussie die met het bestuur heeft bestaan over het geven van advies over bijvoorbeeld het langetermijnherstelplan, nog eens dunnetjes over te doen in de jaarrekening. Dat lijkt mij geen goede zaak. Ik denk dat hier een taak is weggelegd voor de raad van toezicht. Deze dient erop toe te zien dat de deelnemersraad op een goede wijze met zijn bevoegdheden omgaat. Het lijkt mij passend dat het bestuur en de deelnemersraad of het belanghebbendenorgaan verantwoording afleggen aan het toezichtsorgaan en dat dit orgaan daarover een verklaring opstelt die in de jaarrekening wordt opgenomen.

■ GEMENGD BESTUUR

Op grond van eerdergenoemde Principes van de Stichting van de Arbeid behoorde de one tier board reeds tot de mogelijkheden. Een en ander is nu nader uitgewerkt. De regeling is grotendeels gelijk aan het wetsvoorstel bestuur en toezicht, dat op 31 mei 2011 is aangenomen en dat per 1 januari 2012 van kracht

zal zijn; zie hierover ook het artikel van Jac Goetstouwers in het vorige nummer. Naar mijn mening was het zuiverder geweest als de mogelijkheid van het gemengde bestuur volledig was opgenomen in titel 6 van Boek 2 BW. Daarin is de regeling voor stichtingen opgenomen. Die regeling had dan niet ook nog in de Pensioenwet hoeven te worden opgenomen; de meeste pensioenfondsen zijn immers stichtingen en daarom is Titel 6 van Boek 2 BW volledig van toepassing. In de Pensioenwet zouden uitsluitend bepalingen over governance moeten worden opgenomen voor zover die niet reeds in Titel 6 van Boek 2 BW zijn geregeld.

Ik denk dat het voor de transparantie wenselijk is dat in de Pensioenwet eenvoudigweg wordt opgenomen dat een pensioenfonds altijd een stichting dient te zijn

Volgens art. 106 NPW is goedkeuring vereist voor het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm. De vennootschapsrechtelijke structuur van een BV of NV is echter niet geschikt voor een pensioenfonds. Bij die rechtsvormen heeft de aandeelhoudersvergadering immers het recht om de bestuurders te benoemen. Bij een pensioenfonds is het niet wenselijk dat een algemene vergadering van aandeelhouders dergelijke rechten heeft. Ik denk dat het voor de transparantie wenselijk is dat in de Pensioenwet eenvoudigweg wordt opgenomen dat een pensioenfonds altijd een stichting dient te zijn.

■ EXTERN BESTUUR

Dit is de nieuwste variant. Een paritair bestuur was van oudsher voorgeschreven en in de Principes was zoals gezegd ook reeds de mogelijkheid voor een gemengd bestuur opgenomen. Het feit dat bij deze variant het bestuur bestaat uit 'externe' bestuurders is overigens niet het meest onderscheidende element. Ook bij het paritaire bestuur en het gemengde bestuur kan sprake zijn van externe bestuurders. Dat is een goede zaak. Ik signaleer wel twee opvallende zaken: de benoeming van de bestuurders en de rechten van het belanghebbendenorgaan.

Benoeming van bestuurders

In het wetsvoorstel is niets opgenomen over de wijze waarop de externe bestuurders moeten worden benoemd en ontslagen. Op grond van de huidige tekst is het dus mogelijk dat bijvoorbeeld (uitsluitend) de werkgevers de bevoegdheid krijgen om de externe bestuurders te benoemen en te ontslaan. Of dat uitsluitend de werknemers dat recht krijgen. Denkbaar is ook dat de bestuurders via coöptatie nieuwe bestuurders benoemen.

Stroomlijning van taken en organen

Het wetsvoorstel biedt weliswaar nieuwe bestuursvormen, maar die zijn onderworpen aan een stalen wettelijk regime. Er is geen mogelijkheid om de verschillende regimes te combineren. En doordat voor elk van de regimes een verschillend stramien geldt met betrekking tot advies- en goedkeuringsrechten, wordt de beoogde stroomlijning van taken en organen naar mijn mening niet gerealiseerd. Ik verwacht daarom meer heil van een meer 'principle based' aanpak, waarbij de wetgever slechts een kader aangeeft voor de inrichting van de pension fund governance. Zo kan daarin worden bepaald dat aan vertegenwoordigers van de werknemers en pensioengerechtigden bepaalde medezeggenschapsrechten moeten worden toegekend. Pensioenfondsen kunnen vervolgens, in overleg met sociale partners, invulling aan dat kader geven. Elk pensioenfonds kan zo binnen het wettelijk kader kiezen voor zijn eigen vorm van pension fund governance. Het dient in zijn statuten op te nemen op welke wijze daaraan uitvoering wordt gegeven. Het kan er dan bijvoorbeeld voor kiezen om de medezeggenschapsrechten aan de ondernemingsraad of een vereniging van gepensioneerden toe te kennen. Het is aan De Nederlandsche Bank om te toetsen of de pension fund governance voldoet aan het wettelijk kader.

In de algemene toelichting wordt in 2.2 onder het kopje 'aanvullende taken Raad van Toezicht' opgemerkt dat pensioen een belangrijke arbeidsvoorwaarde is en dat sociale partners daarbij een belangrijke rol hebben. De benoeming van bestuursleden door een onafhankelijke partij die geen belanghebbende is, past hier niet bij. Dat vind ik op zich een goed uitgangspunt, dat ook dient te gelden voor het externe bestuur. In het belanghebbendenorgaan zijn de sociale partners vertegenwoordigd. Daarom stel ik voor dat dit orgaan de bestuurders benoemt en ontslaat. Dat kan worden geregeld door aan art. 101 NPW het volgende lid toe te voegen:

Sociale partners dienen bij het externe bestuursmodel steeds op zoek te gaan naar onafhankelijke bestuurders die de belangen van alle partijen behartigen

2. Het belanghebbendenorgaan benoemt en ontslaat de bestuurders.

Ik vind echter wel dat de bestuurders zich niet alleen bij het externe bestuur, maar ook bij de andere bestuursmodellen zo onafhankelijk mogelijk moeten opstellen. Daarom zouden ze niet specifiek als vertegenwoordigers van werkgevers of werknemers moeten worden benoemd, maar als onafhankelijke bestuurders. De sociale partners hebben het recht om bestuurders de benoemen en te ontslaan. Ze dienen echter steeds op zoek te gaan naar onafhankelijke bestuurders die de belangen van alle partijen behartigen. Daarmee is in mijn visie het onderscheid tussen het paritaire bestuur en het externe bestuur dan wel verdwenen.

De rechten van het belanghebbendenorgaan

Bij het externe bestuursmodel wordt recht gedaan aan de belangenvertegenwoordiging via het belanghebbendenorgaan. Dat heeft dezelfde samenstelling als het bestuur bij de andere varianten. In dit orgaan zitten dus vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden. Daarbij heeft het dezelfde adviesrechten als de deelnemersraad bij de andere twee bestuursmodellen en daarmee lijkt ook hier een evenwichtig model te zijn gevonden. Maar doordat in het belanghebbendenorgaan ook de werkgevers zitting hebben, is de medezeggenschap van de werknemers en pensioengerechtigden aanzienlijk zwakker.

Voorbeeld

Als in het paritaire model het bestuur het toeslagbeleid wil aanpassen en de deelnemersraad daar niet mee akkoord gaat, kan laatstgenoemde een procedure starten bij de Ondernemingskamer. In het externe model kan het echter gebeuren dat de vertegenwoordigers van de werknemers en pensioengerechtigden in het belanghebbendenorgaan er ook niet mee akkoord gaan, maar de vertegenwoordigers van de werkgever wel. In dat geval komt er geen negatief advies van het belanghebbendenorgaan en kan het bestuur de wijziging doorvoeren, zonder dat de mogelijkheid bestaat om naar de Ondernemingskamer te gaan.

Ik vind dit een onevenredige inperking van het medezeggenschapsrecht, met name omdat bij dit model ook in het bestuur geen vertegenwoordigers van de werknemers en pensioengerechtigden zitten. Ik stel daarom voor om ook bij het externe bestuursmodel te werken met een deelnemersraad. Dan worden de medezeggenschapsrechten van de werknemers en pensioengerechtigden niet beperkt. Doordat in het externe bestuur evenmin vertegenwoordigers van de werkgever zitten, moet de werkgever wel enigszins worden beschermd. Dat kan via de uitvoeringsovereenkomst. Daarin kan de werkgever opnemen dat er sprake is van een maximale premie. Ook het mechanisme voor het terugstorten van premie dient in de

uitvoeringsovereenkomst te worden opgenomen. Verder kan hierin worden opgenomen dat sociale partners het toeslagbeleid bepalen en dat derhalve het pensioenfonds het toeslagbeleid pas kan aanpassen nadat sociale partners daar overeenstemming over hebben bereikt.

Advies- en goedkeuringsrechten

Het belanghebbendenorgaan heeft zowel advies- als goedkeuringsrechten. Juridisch gezien bestaat er uiteraard verschil tussen beide rechten. In de praktijk is het verschil echter zeer beperkt. Als het belanghebbendenorgaan op een goede wijze gebruikt maakt van het adviesrecht, is dat recht praktisch even sterk als een goedkeuringsrecht. Om een en ander niet node-loos te compliceren, stel ik voor om aan het belanghebbendenorgaan uitsluitend adviesrechten toe te kennen. Overigens lijkt het mij ook bij de andere modellen wenselijk om uitsluitend advies- en geen goedkeuringsrechten toe te kennen.

Ik stel voor om ook bij het externe bestuursmodel te werken met een deelnemersraad

■ DE CONSULTATIEPROCEDURE

Na het einde van de consultatieperiode op 22 augustus 2011 werd bekendgemaakt dat er 33 reacties op het wetsvoorstel zijn ingestuurd.

DNB heeft onder meer aangegeven dat het bestuur de bevoegdheid moet hebben om de benoeming van nieuwe bestuurders af te wijzen als de voorgedragen kandidaat niet deskundig genoeg wordt geacht. Ook vindt ze dat de raad van toezicht de mogelijkheid moet krijgen om in te grijpen wanneer sprake is van disfunctioneren van het bestuur.

De Pensioenfederatie is van mening dat het kabinet zijn doelstellingen met het wetsvoorstel niet bereikt. Volgens haar wordt de bureaucratie niet verminderd. Ook meent ze dat het invoeren van een goedkeuringsrecht naast een adviesrecht de besluitvorming node-loos vertraagt. Verder stelt ze dat het opnemen van pensioengerechtigden in het bestuur ervoor zorgt dat die directe invloed hebben en dat in dat geval geen deelnemersraad nodig is. Ik ben het daar niet mee eens. Pensioengerechtigden in het bestuur hebben inderdaad zeggenschap, maar dat is wel een democratische zeggenschap. Als ze tegen een voorstel tot het wijzigen van het toeslagbeleid stemmen, kunnen ze eenvoudigweg door de andere bestuursleden worden overruled en wordt het toeslagbeleid toch gewijzigd. Bij het ontbreken van een deelnemersraad kunnen ze dit besluit dan niet door de rechter laten toetsen. Ik ben daarom van mening dat het adviesrecht van de deelnemersraad een sterk medezeggenschapsrecht is, dat complementair is aan de zeggenschap die de pensioengerechtigden in het bestuur hebben.

Tot slot stelt de Pensioenfederatie voor om niet de or-

ganen leidend te laten zijn, maar de functies. Daar ben ik het van harte mee eens. Neem in de Pensioenwet op voor welke besluiten een adviesrecht geldt, maar laat het aan sociale partners of het bestuur over aan wie die adviesrechten moeten worden toegekend. Bijvoorbeeld aan een ondernemingsraad, een vereniging van gepensioneerden, een vergadering van deelnemers of een deelnemersraad. Juist met een dergelijk model wordt de zo gewenste flexibiliteit geboden.

De Algemene Werkgeversvereniging Nederland (AWVN) – de organisatie die namens de werkgevers over vrijwel alle cao's onderhandelt – is van mening dat sociale partners zeggenschap moeten hebben over de keuze van het bestuursmodel. Ze vindt het ook niet wenselijk dat goedkeuringsrechten worden gegeven aan organen die niet uit belanghebbenden, maar uit externe personen bestaan.

CONCLUSIE

Het wetsvoorstel dat de toekomstige governance van pensioenfondsregelt en daarbij nieuwe bestuursmodellen introduceert, biedt een aantal nieuwe mogelijkheden. Dat verschaft iets meer ruimte. Het is echter teleurstellend dat de nieuwe varianten niet flexibel kunnen worden gebruikt. En dat terwijl pensioenfondsregelt wel het gewenste pension fund governance maatpak kunnen vinden als ze elementen uit de verschillende varianten kunnen combineren. Die flexibiliteit zou zeer welkom zijn. De wetgever zou er dan ook goed aan doen om te kiezen voor een meer principle based benadering. ●